

بازی پوزیسیونی

مارک دورتسکی - آرتور یوسوف

ترجمه: فرشاد خویی زاده

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برگذرد

بازی پوزیسیونی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

مارک دورتسکی - آرتور یوسوف

مترجم: فرشاد خویی زاده WWW.ACHMAZ.IR

انتشارات فرزین

سرشناسه	دورتسکی، مارک ایسرائیلوویچ (Dvoretsky, M. I. (Mark Izrailovich)
عنوان و نام پدیدآور	بازی پوزیسیونی = Positional Play / مارک دورتسکی - آرتور یوسوپف؛ مترجم فرشاد خویی زاده.
مشخصات نشر	تهران: فرزین، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۳۲۰ ص. : مصور، جدول.
فروست	هنر. آموزش شطرنج.
شابک	978-600-5017-64-9 : ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
یادداشت	عنوان اصلی: Positional Play, 1996. کتاب حاضر نخستین بار تحت عنوان "شطرنج پوزیسیونی" با ترجمه خشایار بهاری توسط انتشارات فرزین در سال ۱۳۸۲ منتشر شده است.
عنوان دیگر	شطرنج پوزیسیونی.
موضوع	شطرنج-وسط بازی، Chess-Middle games، شطرنج-بازی ها، Chess-Collections of games.
شناسه افزوده	یوسوپف، آرتور Yusupov, Artur، خویی زاده، فرشاد، ۱۳۵۵ -، مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ ش ۶ ش ۹ GV ۱۴۵۰/۳/د ۹
رده بندی دیویی	۷۹۴/۱۲۳:
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۴۰۹۲۲:

فرزین
 فروشگاه تخصصی شطرنج
انتشارات فرزین

بازی پوزیسیونی

نویسنده: مارک دورتسکی - آرتور یوسوپف

مترجم: فرشاد خویی زاده

ویراستار: پدram پورسهیل

تایپ و صفحه آرایی: پدram پورسهیل

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۵

چاپ و صحافی: طیف نگار

بها: ۲۵۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-5017-64-9

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۶۴-۹

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن فروشگاه: ۰۶ ۲۴ ۴۶ ۶۶

فهرست

۵	 سخنی از ناشر
۷	 مقدمه (دورتسکی)

بخش اول: روش‌های بهبود بازی پوزیسیونی

۱۱	 فصل ۱- بهبود مهارت پوزیسیونی (دورتسکی)
۳۷	 فصل ۲- مانور (یوسوف)
۵۳	 فصل ۳- رقابت در حل تمرین‌های پوزیسیونی (دورتسکی)

بخش دوم: روش‌های یافتن راه‌حل‌های پوزیسیونی

۶۵	 فصل ۴- تفکر پیشگیرانه (دورتسکی)
۱۰۷	 فصل ۵- کلید پوزیسیون (یوسوف)
۱۲۳	 فصل ۶- طراحی در شطرنج (کوسیکوف)
۱۴۱	 فصل ۷- تشخیص تمپ (کوسیکوف)
۱۵۹	 فصل ۸- تبدیل پوزیسیونی (دورتسکی)

بخش سوم: پوزیسیون‌های نمونه‌وار

۱۸۱	 فصل ۹- فیل‌های ناهم‌رنگ در وسط بازی (دورتسکی)
۲۱۵	 فصل ۱۰- نمی‌توانید بدون ترکیب موفق شوید! (دورتسکی)
۲۲۳	 فصل ۱۱- برداشت‌های مدرن از دفاع هلندی (خنکین و گرامنیک)

بخش چهارم: استراتژی پیچیده در بازی عملی

۲۵۳	 فصل ۱۲- استراتژی استاد بزرگی (باریف)
۲۸۵	 فصل ۱۳- استراتژی چه کسی پیروز خواهد شد؟ (دورتسکی)

بخش پنجم

۳۰۷	 فصل ۱۴- نمونه‌هایی از خلاقیت شاگردان ما (یوسوف)
-----	---

بازی پوزیسیونی

مارک دِوِرتسکی و آرتور یوسوِف

با همکاری:

ولادیمیر گرامنیک

پیفگنی باریف

ایگور خنکین

آلکسی کوسیکوف

و سارا ج. یانگ (مترجم روسی به انگلیسی)

WWW.ACHMAZSTORE.IR

سخنی از ناشر

ترجمه مجدد کتاب (Positional Play) به زبان فارسی نوشته مارک دورتسکی و آرتور یوسوئف مسیری طولانی را طی کرده است. این کتاب اولین بار به نام "شطرنج پوزیسیونی" ترجمه خشایار بهاری در سال ۱۳۸۲ توسط انتشارات فرزین چاپ شده بود که جا دارد از زحمات ایشان تشکر کنم.

کتاب حاضر با ترجمه و ویراستاری جدید در اختیار خوانندگان قرار دارد. لازم به ذکر است که پس از ترجمه متن، توسط ویراستار تغییراتی در ترجمه اعمال شده است.

بیش از ۴۰ مورد اشتباه در متن اصلی کتاب (به زبان انگلیسی)، تصحیح شده است.

شایسته است از آقایان فرشاد خویی زاده (مترجم) و پدرام پورسهیل (ویراستار) تشکر و قدردانی کنم.

از آقایان محمدصادق محمودی که نمونه خوانی کتاب را انجام دادند و مازیار سیدی که در ترجمه فصل اول و دوم و سوم کتاب همکاری کرده‌اند، تشکر کنم.

امید است این کتاب مورد استقبال علاقه مندان قرار گیرد.

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مقدمه

مارک دورتسکی

بسیار خوشحالم از این که چهارمین کتاب از سری کتاب های مدرسه شطرنج دورتسکی - یوسوف برای بازیکنان جوان مستعد را به شما تقدیم می کنم. برای آنانی که با سه اثر قبلی ما آشنایی ندارند (آمادگی برای مسابقات، تدارک شروع بازی و تکنیک برای بازیکنان باشگاهی)، دوست دارم به طور شفاف بگویم که ما جلسات موضوعی مختلفی در مدرسه برگزار کردیم که به مباحث مهمی در حوزه آموزش شطرنج مربوط می شد. اما زمان کافی برای انتشار تمام و کمال این معلومات مشخص شطرنجی نداشتیم؛ البته شاید غیر ممکن هم بود چرا که فرآیند پیشرفت در شطرنج، عملاً لایتناهی است. ما وظیفه پیدا کردن نقاط ضعف و اشتباهات شاگردانمان را برعهده گرفته ایم تا به آنها کمک کنیم که چگونه می توانند بر این ضعف ها غلبه کنند. همچنین روش های

مؤثرتر برای مطالعه شطرنج را به شاگردانمان نشان دهیم و آنها را با قوانین و اصول مهم شطرنج آشنا کنیم؛ ایده ها و روش های هدایت نبرد را آموزش دهیم. این شیوه تدریس، در کتاب های ما رعایت شده است. کتاب حاضر به بهبود و تقویت بازی پوزیسیونی شما کمک خواهد کرد. حتی گاهی بازیکنان باتجربه، ساده لوحانه باور دارند که مسیر مخفی یا راه مرموزی برای موفقیت فوری در شطرنج وجود دارد؛ نویسندگان و مؤلف های بسیاری از این توهم (وجود مسیر مخفی برای موفقیت فوری) سوءاستفاده کرده و مدعی شده اند که از آن شاه راه اصلی و مرموز موفقیت آگاهند، در حالی که راه های رسیدن به موفقیت و قدرتمند شدن در بازی شطرنج بی شمار است اما پیمودن هیچ کدام از این مسیرها آسان نیست!؟ شما نیز با توجه به ذوق و علاقه، ویژگی های فردی، نقاط قوت

و شیوه بازی خود می‌توانید از راه‌های گوناگون به مهارت و استادی در بازی شطرنج نایل شوید. امیدوارم این کتاب همانند کتاب‌های قبلی، در مسیر رسیدن به هدف، یار و یاور شما باشد!

نویسندگان کتاب در بخش‌های اول و دوم، خواننده را با جنبه‌های گوناگونی از نبرد پوزیسیونی، بهبود بازی پوزیسیونی و شیوه‌های پیدا کردن راه حل مسائل پوزیسیونی آشنا خواهند کرد. گاهی اوقات مشاهده خواهید کرد که برداشت‌ها حتی در یک پوزیسیون واحد از دیدگاهی به دیدگاه دیگر تفاوت پیدا می‌کند. برای مثال مفهوم بازی در جناح‌های مختلف در درس‌های یوسوف و کوسیکوف با هم متفاوت است.

در میان درس‌هایی که خودم مطرح کرده‌ام، به خوانندگان توصیه می‌کنم که توجه‌ای ویژه به مبحث "تفکر پیشگیرانه" داشته باشند. هنگامی که مبحث مربوطه را مطالعه می‌کنید به اهمیت موضوع بیشتر واقف می‌شوید.

بازی شطرنج در عمل، یک هنر محسوب می‌شود. یک نظریه کلی به تنهایی، کفایت نمی‌کند بلکه مهم‌ترین قانون برای موفقیت در بازی شطرنج، آموزشی جامع، متمرکز و هدفمند است! برنامه هر جلسه ما در مدرسه شطرنج فقط درس نیست بلکه شامل تمرین‌های آموزشی هم می‌شود. در بخش‌های اول و سوم کتاب، شرح این

تمرین‌ها را مشاهده می‌کنید.

در جلسه‌ای که در این کتاب توضیح داده شد و در اوایل سال ۱۹۹۲ آغاز شد ولادیمیر کرامنیک و ایگور خنکین، دو استاد جوان با استعداد (که اندک زمانی بعد به مقام استاد بزرگی رسیدند)، مشارکت داشته‌اند. آن‌ها نه تنها در کلاس‌های متعددی از مدرسه شطرنج حضور داشتند بلکه خودشان درس‌هایی هم دادند. در نگاه اول، به نظر می‌رسد که درس آن‌ها صرفاً به تئوری گشایش‌ها مربوط می‌شود. اما با ادامه مطالعه متوجه می‌شویم که کرامنیک و خنکین در عین حال، ایده‌های اصیل و نهفته در فکرشان را که مربوط به شاخه‌هایی از دفاع هلندی است آشکار می‌سازند. دقیقاً به همین شیوه است که شطرنج‌بازان معاصر بر پوزیسیون‌های نمونه‌وار گشایش‌هایی که بازی می‌کنند مسلط می‌شوند. روشی دیگر برای بررسی و مطالعه وضعیت‌های نمونه‌وار در وسط بازی را در درس خودم ارائه داده‌ام که این درس در بخش سوم کتاب حاضر آمده است.

بخش چهارم کتاب فقط به نمونه‌های عملی اصول گوناگون بازی پوزیسیونی اختصاص داده شده است. در این بخش به روابط استراتژیک پیچیده بازی‌های مسابقات سطح بالا نگاه می‌کنیم. همچنین در این بخش، مقایسه شیوه‌های مختلف تفکر و نیز روش‌های متفاوت تصمیم‌گیری

در بازی استادان بزرگی چون آرتور یوسوپف و پیفگنی باریف جالب است. اتفاقاً باید اشاره کنم که یوسوپف در سال ۱۹۹۱ به آلمان مهاجرت کرد و متأسفانه در جلسات پایانی مدرسه شطرنج ما حضور نداشت. درس‌های یوسوپف بعدها زمانی که کتاب برای چاپ آماده می‌شد، نوشته شد. این موضوع به یوسوپف اجازه داد که از بازی‌های انجام شده دو تا سه سال بعد، به ویژه پیروزی درخشان آناند بر کامسکی در فینال مسابقات کاندیداها و بازی خیره‌کننده خود یوسوپف در مسابقه‌ای در سوئیس به سال ۱۹۹۴ نیز استفاده ببرد.

سپس به مطالب باریف می‌رسیم که در واقع مطالب درسی او در مدرسه بود. باریف تأثیر قدرتمند و شگرفی بر شاگردان ما گذاشت. تأثیر شگرف باریف بر شاگردان، نه تنها به خاطر قدرت بازی وی بلکه به خاطر لحن صدایش، طعنه‌هایش و حتی نیش و کنایه‌هایش نیز بود. به عقیده من روش آموزش باریف، به طور کامل با شخصیتش هماهنگ بود که باعث تقویت تدریس وی می‌شد. رفتار باریف به اشخاصی که حس شوخ‌طبعی ندارند برمی‌خورد. لحن طعنه‌آمیز و طنزگونه باریف، به هیچ وجه از روی بدخواهی نبود، وانگهی هرگز حریفان یا خواننده را نشانه نمی‌گرفت بلکه این لحن بیشتر متوجه خودش بود.

سال‌ها پیش کارتونی زیبا با ایده‌های

آموزنده تماشا کردم که در آن مادر بزرگی به پسر بچه‌ای می‌گفت: "حالا نوه گلم، بیا با هم مرور کنیم اون حرف‌هایی رو که هرگز نباید به زبون بیاری". موقعی به یاد این کارتون قدیمی افتادم که داشتم با مطالب درسی یوسوپف که شامل تجزیه و تحلیل قسمت‌هایی از بازی شاگردان مدرسه شطرنج بود آشنا می‌شدم. استاد بزرگ یوسوپف در این مرحله، بر روی اشتباهات پوزیسیونی آموزنده که شطرنج‌بازان جوان مرتکب می‌شدند متمرکز می‌گردید. این شیوه آموزشی در شطرنج کاملاً مناسب است. بی‌مناسبت نیست که گفته‌اند: "از اشتباهات خود عبرت بگیرید".

در پایان مقدمه، چندین نقل قول از بازیکنان کلاسیک می‌آورم که بر اهمیت استثنایی مسائلی که در کتاب حاضر بررسی شده‌اند، تأکید می‌کند.

امانوئل لاسکر:

"داشتن طرح و نقشه

خوب از ما قهرمان

می‌سازد و نداشتن آن،

از ما ابله‌ای بُزدل."

کاپابلانکا: برخلاف عقیده عمومی، که از جهل ناشی می‌شود، قدرت اصلی بازی مورفی از مهارت و استعداد ترکیبی وی سرچشمه نمی‌گیرد بلکه نتیجه بازی پوزیسیونی و سبک کلی اوست. ترکیب‌ها تنها زمانی می‌توانند تحقق پیدا کنند که پوزیسیون این اجازه را بدهد!

فروشگاه تخصصی شطرنج

نیمزوویچ: تا می‌توانید واریاسیون‌های کمتری حفظ کنید! فهم پوزیسیونی باید شما را از بردگی واریاسیون‌ها خلاص کند. پس بکوشید درک پوزیسیونی خود را تقویت کنید!

باتونیک: توانایی ارزیابی پوزیسیون، درست به اندازه توانایی محاسبه شاخه‌ها و واریاسیون‌ها اهمیت دارد.

انتشارات فرزین ناشر تخصصی کتاب‌های شطرنج

ISBN 978-600-5017-64-9

فروشگاه: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴ تلفن: ۶۶۴۶۲۴۰۶

www.farzinpub.ir